

Trøndelag høgere yrkesfagskole
Chr. Thams

STUDIEPLAN

FOR

BYGG

3ÅR DELTID

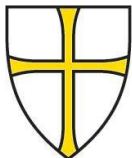
1

Studieplanen bygger på:

Nasjonal standard **FTB01** utarbeidet av Nasjonalt utvalg for teknisk fagskoleutvalg (NUTF)

Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR)

Forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning ved de fylkeskommunale fagskolene i Trøndelag

Revisjoner:

Dato	Revisjon årsak	Ansvarlig/utført av	Versjon
7.7-2020		R.Wiggen	01

Om studieplanen:

Denne studieplanen skal gi studenten et innblikk i studiets innhold og organisering. **Studieplanen er skolens avtale med studenten og visa versa.**

Planen er bygget opp slik:

Innhold

1. Kort om studiet	4
1.1 Opptakskrav	4
1.2 Vurdering av realkompetanse	5
1.2.1 Søkere med utenlandsk utdanning	5
1.3 Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR)	5
1.4 Om studieplanen for bygg	6
1.5 Forventet læringsutbytte for Bygg (NUTF)	6
2. Skjematisk oversikt over emne og tema	7
2.1 Strukturen i studiet	8
2.2 Oppbygning og organisering	8
2.3 Skjematisk gjennomføringsmodell for «Bygg» over 3år (6 semestre)	9
2.4 Arbeidsbelastning pr. emne	9
2.4 Offisielt kontaktsted mellom skole, lærere og studenter	10
2.5 Teoretiske studier og erfaring i gjensidig utvikling	11
2.6 Arbeidsformer og metoder i studiet	11
2.6.1 Konkretisering av læringsutbytte	12
2.6.2 Ansvar for egen læring (AFEL)	12
2.6.3 Tilrettelegging	12
2.6.4 Veiledning	12
2.6.5 Undervisningsformer og læringsaktiviteter	12
2.6.6 Andre arbeidsformer	13
2.6.7 Responstid	13
2.6.8 Oppmøte og fravær	14
2.6.9 Krav til tilstedeværelse	14
2.6.10 Arbeidskrav	14
2.6.11 Krav til digitalt utstyr og deltakelse via skolens nettløsninger	14
2.6.12 Prøver	15
2.6.13 Klagerett	15
2.6.14 Varsler	15

7. Vurdering	15
7.1 Vurderingsgrunnlag og gjennomføring	15
7.2 Eksamen	16
7.2.1 Trekk eksamen	16
7.2.2 Klage på emnekarakter	16
7.2 Vurdering og gjennomføring for hovedprosjektet	17
7.2.1 Tidspunkt og tidsramme	17
7.2.2 Organisering og veiledning	17
7.2.3 Startsamling	17
7.2.4 Underveisevaluering	17
7.2.4 Sluttevaluering	17
7.2.5 Evalueringsgrunnlaget for emnekarakteren	18
7.2.6 Eksamenskarakter	18
7.2.7 Kriterier som anvendes ved vurdering av innleverte skriftlige arbeider	18
7.2.8 Vurderingsskala/vurderingsform	19
7.2.9 Vitnemål og kompetansebevis	19
8 Oversikt over emnene og tema	20
Faglig ledelse- m/læringsutbytte beskrivelser(LUB)	20
8.1 Emne 1, Realfaglige redskaper- m/læringsutbytte beskrivelser(LUB)	21
8.2 Emne 2, Yrkesfaglig kommunikasjon- m/læringsutbytte beskrivelser(LUB)	22
8.3 Emne 3, Ledelse, økonomi og markedsføring (LØM) m/læringsutbytte beskrivelser(LUB)	23
8.4 Emne 4, Samordnet byggeprosess	24
8.5 Emne 5, Byggesaken	26
8.6 Emne 6, Konstruksjon bygg med faglig ledelse	27
8.7 Emne 7, Drift/produksjon bygg m/faglig ledelse	28
8.8 Emne 8, Miljøfag og logistikk m/faglig ledelse	29
8.9 Emne 9, Hovedprosjekt	30
LITTERATUR- og UTSTYRSLISTE	31

1. Kort om studiet

Studiet «Bygg» er et treårig deltidsstudium på 120 studiepoeng og er forankret i nasjonale forskrifter. Studiet er utviklet gjennom samarbeid med næringsliv, andre utdanningsinstitusjoner, Nasjonalt utvalg for teknisk utdanning, etter retningslinjer fra NOKUT.

Bygg- og anleggsbransjen er en stor og samfunnsmessig viktig bransje. Enten det gjelder nye bygg eller restaurering av gamle byggverk, er det stort behov for medarbeidere som kan beregne, planlegge og koordinere produksjon, innkjøp og personressurser innen et byggeprosjekt. Utviklingen innen fagområdet skjer i høyt tempo. Samfunnet og næringslivet har stadig behov for nye fagskoleutdannede innenfor dette fagområdet.

Fordypningen bygg omfatter opplæring om forvaltning, drift og vedlikehold av bygg, bygningsfysikk, bygningsproduksjon, betong-, tre- og stålkonstruksjoner. Den treårige tekniske utdanningen på deltid, gir grunnlag for å beregne, planlegge og koordinere produksjon, innkjøp og personressurser i et byggeprosjekt. Utdanningen gir også lederkompetanse som kan brukes på mange nivå i bygg- og anleggsbransjen.

Utdanningen kvalifiserer til stillinger i privat og offentlig sektor som for eksempel:

Byggeledere og byggeplassansvarlige, kontrollører, vedlikeholdsledere, byggesaksbehandlere, produktansvarlige og tekniske rådgivere innen salg av byggematerialer, kvalitets- og HMS-ledere og lærere i videregående skole.

1.1 Opptakskrav

ETT AV FØLGENDE KRAV MÅ VÆRE OPPFYLT:

- fullført og bestått videregående opplæring med relevant fagbrev/svennebrev. jfr reglement for fagskolene i Trøndelag §2-3. For relevante fag-/svennebrev, se punkt c) under.
- Det kan gjøres opptak på grunnlag av realkompetanse – jfr reglement for fagskolene i Trøndelag §2-3b
- Fagbrev som kvalifiserer for inntak til fagretning for Bygg og anlegg fordypning bygg.

Søkere utenfor Norden må dokumentere opplæring og praksis ved autorisert translatør og ha bestått eller ha likeverdig realkompetanse i de fellesfag tilsvarende VG 1 og VG 2 i yrkesfaglige utdanningsprogram.

**Relevant fagbrev/svennebrev til byggutdanningen ved Chr. Thams fagskole er Anleggsgartnerfag, Anleggsmaskinførerfag, Anleggsmaskinmekanikerfag, Asfaltfag, Banemontørfag, Betongfag, Byggdrifterfag, Dimensjonskontrollfag, Elektrikerfag, Energimontørfag, Feierfag, Fjell- og bergverksfag, Glassfag, Heismontørfag, Industrimalerfag, Industrirørleggerfag, Industritapetsererfag, Isolatørfag, Kran- og løfteoperasjonsfag, Malerfag, Murerfag, Platearbeiderfag, Rørleggerfag, Steinfag, Stillasbyggerfag, Sveisefag, Tak- og membrantekkerfaget, Trevare- og bygginnredningsfag, Tømmerfag, Vei- og anleggsfag, Ventilasjons- og blikkenslagerfag*

Betinget opptak. Søkere som kan dokumentere at de skal gjennomføre fag-/svenneprøve etter opptaksfristen, kan tildeles plass på vilkår om bestått prøve.

Andre fagbrev kan godkjennes hvis relevant utdanning og/eller praksis kan dokumenteres

1.2 Vurdering av realkompetanse

Søker må ha minst fem års relevant yrkespraksis eller skolegang. Vurderingen baseres på gjeldende utdanningsprogram i videregående opplæring for utdanningen. Det må også kunne dokumenteres tilstrekkelig grunnlag i felles allmenne fag tilsvarende læreplanene i VG 1 og VG 2 i yrkesfaglige utdanningsprogram.

Realkompetansevurdering med utgangspunkt i yrkeserfaring vurderes og er basert på dokumentasjon fra søker. Arbeidserfaring fra og med bygg- og anleggsbransjen, malerfag, trevare- og tømmerarbeid, forskalingsnekker, betong- og murerfag anses som relevant yrkeserfaring. Annen yrkeserfaring som ikke er direkte spesifisert kan vurderes dersom det synes relevant for bygg-utdanningen.

Realkompetansen vurderes av rådgiver og i samarbeid med skolens fagleder

1.2.1 Søkere med utenlandsk utdanning

Søkere med fullført videregående opplæring fra de andre nordiske landene er kvalifiserte for opptak når den videregående opplæringen i de respektive landene gir generelt opptaksgrunnlag til tertiærutdanning tilsvarende kravene til fagskoleutdanning i Norge.

Søkere utenfor Norden må dokumentere opplæring og praksis ved autorisert translatør og ha bestått eller ha likeverdig realkompetanse i de fellesfag tilsvarende VG 1 og VG 2 i yrkesfaglige utdanningsprogram. Den faglige opplæringen må gi relevant opptaksgrunnlag til tertiærutdanning tilsvarende kravene til fagskoleutdanning i Norge

Søkere må ha kunnskaper tilsvarende nivå B2 i «Test i norsk – høyere nivå».

1.3 Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR)

Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR) er en nasjonal videreføring av to internasjonale prosesser:

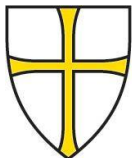
- Europeisk kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring i EU (European Qualifications Framework) forkortet til EQF.
- Europeisk kvalifikasjonsrammeverk for høyere utdanning i Bolognaprosessen (omfatter 47 land)

NKR har syv nivåer som inkluderer kvalifikasjonene i det formelle norske utdanningssystemet. Nummereringen starter på nivå 2 for å ivareta en parallellitet til EQF. (Nivå 1 finnes ikke i det formelle kvalifikasjonsrammeverket).

NKR inneholder følgende nivåer:

- Nivå 2: Grunnskolekompetanse
- Nivå 3: Grunnkompetanse VGO (kompetansebevis for deler av videregående opplæring)
- Nivå 4: Fullført videregående opplæring
- Nivå 5: Fagskole
- Nivå 6: Bachelorgrad mv. (1. syklus)
- Nivå 7: Mastergrad mv. (2. syklus)
- Nivå 8: ph.d mv. (3. syklus)

Fagskolene er på nivå 5 med to delnivåer: 5.1 og 5.2 som synliggjør at det er et spenn i omfanget innenfor nivået. Nivå 5 går fra halvårige til toårige utdanninger.

De nasjonale kvalifikasjonsrammeverkene brukes for å vise oversikt over og sammenhengen i landets utdanningssystem. Gjennom etablering av NKR vil nasjonale myndigheter kunne knytte sitt utdanningssystem til de åtte referansenivåene i EQF.

Hvert land velger selv antall kvalifikasjonsnivå for å beskrive landets system. Etablering av NKR endrer ikke innholdet i det nasjonale utdanningssystemet.

Ved å beskrive kvalifikasjoner gjennom læringsutbytte, og ikke bruke gjennomføringsplaner, tidsomfang og andre innsatsfaktorer, kan godkjenning av realkompetanse og utdanninger fra utlandet på et bestemt kvalifikasjonsnivå bli enklere.

1.4 Om studieplanen for bygg

Denne studieplanen bygger på **Nasjonal plan for Bygg, Anlegg og KEM, fagspesifikk plan for toårig teknisk fagskoleutdanning under fagretning Bygg.**

Nasjonalt utvalg for teknisk fagskoleutdanning (NUTF) har utarbeidet overordnet læringsutbytteplan (LUB) **for toårig teknisk fagskoleutdanning Bygg.**

NUTF er et organ for samhandling mellom tilbydere av tekniske og maritime fagskoleutdanning, arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner og relevante myndigheter.

Nasjonale planer er rammer som skal sikre at fagskoleutdanninger holder høy kvalitet og kan gjenkjennes fra skole til skole.

Chr. Thams fagskole har valgt å ha til grunnlag den overordnede læringsutbytteplanen med egne utarbeidede læringsutbytteplaner (LUB) for lokale valgemenner.

1.5 Forventet læringsutbytte for Bygg (NUTF)

Læringsutbyttet for utdanningen deles inn i områdene kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse. Læringsutbyttebeskrivelsene tilsvarer nivå 5.2 i nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.

Kunnskap:

Kandidaten...

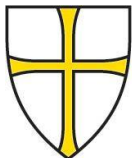
- har kunnskap om byggeteknikker, materialer, begreper, teorier, beregningsmodeller og verktøy for å kunne prosjektere bygg i tiltaksklasse 1
- har kunnskap om økonomistyring, personalledelse, markedsføringsledelse og bransjenormer for å kunne lede byggeprosjekter inntil tiltaksklasse 2
- kan vurdere eget arbeid i forhold til gjeldende normer og krav innen byggebransjen; som krav til kvalitetssikring og dokumentasjon
- har kunnskap om byggebransjen og om hva som inngår i et byggeprosjekt
- kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap ved å følge med på nye krav til bygg, nye materialer og teknikker gjennom kurs og videreutdanning, faglig litteratur og lovverk
- kjenner til byggebransjens historie med tidligere byggeskikker og teknikker, for å kunne ivareta bygningstradisjoner, egenart og plass i samfunnet
- har innsikt i egne utviklingsmuligheter innen byggebransjen

Ferdigheter:

Kandidaten...

- kan gjøre rede for valg om konstruksjoner og materialer til å beregne og velge løsninger som oppfyller byggetekniske krav
- kan bidra til ledelse og drift av en byggeprosess på en mest mulig effektiv, økonomisk og sikker måte
- har innsikt i Plan- og bygningsloven med relevante forskrifter til å utarbeide og behandle byggesøknader
- kan reflektere over egen faglig utøvelse opp mot gjeldende lovverk og justere denne under veiledning
- kan finne og henvise til informasjon og fagstoff, som regelverk, avtaleverk og forskrifter og vurdere relevansen for byggefaglige problemstillinger
- kan kartlegge en situasjon, som å gjennomføre en tilstandsanalyse på et bygg, og identifisere faglige problemstillinger og iverksette eventuelle byggetekniske tiltak
- kan vurdere bedriftens økonomiske situasjon, markeds- og ledelsesutfordringer, og treffe hensiktsmessige og begrunnede valg.

Generell kompetanse:

Kandidaten...

- kan planlegge og gjennomføre en byggeprosess alene eller som deltaker i gruppe i tråd med etiske krav og retningslinjer, som klare ansettelses- og arbeidsforhold og med tanke på samspillet mellom teknologi, miljø og samfunn både nasjonalt og internasjonalt
- kan som ansatt i et firma med nødvendige godkjenninger både søke om, prosjektere og lede utførelsen av større og mindre byggeprosjekter etter kunders behov, samt vurdere behov for vedlikehold på bygg og planlegge og lede gjennomføringen av vedlikeholdsarbeid i samarbeid med eiere og eventuelle bygningsmyndigheter
- kan prosjektere og lede gjennomføring av ulike typer byggeprosjekter der det blir gjennomført livsløpsanalyser og vurdert energiforbruk, miljøbelastninger og økonomi, med ryddige ansettelses- og arbeidsforhold
- kan bygge relasjoner med fagfeller innen byggebransjen og på tvers av fag, samt med byggherrer og myndigheter for å utvide egen kunnskap
- kan utveksle synspunkter med andre med bakgrunn innenfor byggebransjen og delta i diskusjoner om optimale løsninger på utfordrende byggeprosjekter
- kan bidra til organisasjonsutvikling ved å følge med på ny teknologi innen byggfaget, som kan føre til nyskaping og innovasjon innenfor bransjen

2. Skjematisk oversikt over emne og tema

Emne	Vekt	Emne	Vekt
Emne 1: Realfaglige redskaper	10	Emne 6: Konstruksjon bygg med faglig ledelse	17
- Matematikk I		- Faglig leiing (integrert)	
- Fysikk		- Betongkonstruksjoner	
Emne 2: Yrkesretta kommunikasjon	10	- Konstruksjonslære	
- Norsk (2 poeng blir lagt til emne 9)		- Tre- og stålkonstruksjoner	
- Engelsk		- Bygningsfysikk	
Emne 3: LØM-Fag	10	Emne 7: Drift/ produksjon bygg med faglig ledelse	18
- Leiing		- Faglig leiing (integrert)	
- Økonomi		- Bygningsproduksjon/byggeplassleiing	
- Markedsføring		- Anleggsdrift	
		- FDV/prosjektadministrasjon	
Emne 4: Samordna byggeprosess	20	Emne 8: Miljøfag og logistikk med faglig ledelse	15
- Bygg- og anleggskonstruksjoner		- Faglig ledelse (integrert)	
- Tekniske installasjoner i bygg		- Kjemi og miljølære	
- Energi- og miljøeffektive bygg og anlegg		- Energiledelse/ effektiv energibruk	
- Dokumentasjonsforståelse og DAK		- Lavenergi-, passiv- og plussenergihus	
- Materialteknologi		- Logistikk	
- Geomatikk			
Emne 5: Byggesaken	10	Emne 9: Hovedprosjekt	10
- Søknadsprosedyrer		- Hovedprosjekt (+ 2 poeng fra Emne 2)	
- Anbud og kontrakter		I hovedprosjektet blir det lagt inn 2 fagskolepoeng fra emne 2, slik at hovedprosjektet i alt vil omfatte 12 fagskolepoeng	
- Kvalitetsstyring og HMS			

2.1 Strukturen i studiet

- **Emne 1 og 2**, Realfaglig redskap og kommunikasjonsfag utgjør en basis for studiet, med kompetanse i matematikk, fysikk, norsk og engelsk, og er en forutsetning for å gjennomføre andre emner. Emne 1 og 2 går også inn som en selvstendig del av sluttkompetansen, og blir i stor grad integrert i andre emne. Norskfaget utgjør også en vesentlig del av kompetansen i kommunikativ- og administrativ bruk av IKT.
- **Emne 3**, LØM, del emne i HMS og del emne Faglig ledelse/prosjektstyring i Emne 5, 6 og 7, gir studenten det administrative grunnlaget for å kunne fungere som en mellomleder/ leder. Studenten får kompetanse i økonomi/ økonomistyring, markedsføring, generell og faglig ledelse, prosjektstyring og HMS-ledelse.
- **Emne 4**, Samordna byggeprosess gir basiskompetansen i byggfag teknologisk, miljømessig og sett som en prosess.
- **Emne 5, 6 og 7** Byggesaken, Konstruksjon bygg m/ faglig leiing og Drift/ produksjon m/ faglig ledelse gir grunnlaget for å kunne leie og ha ansvar for produksjons- og vedlikeholds prosessen i byggfag. Emna gir også kompetanse i HMS og faglig ledelse og prosjektstyring
- **Emne 8**, Lokalt emne. Skal styrke kompetansen på områder som gjelder for miljø og klima, og logistikk: 1) Kjemi- og miljølære. 2) Effektiv energibruk og energiledelse. 3) Lavenergi-, passiv- og plussenergihus. 4) Logistikk
- **Emne 9**, Hovedprosjektet gir utvida kompetanse i prosjektstyring/ prosjektarbeid og i praktisk/ teoretisk bruk av totalkompetansen oppnådd gjennom resten av studiet.

2.2 Oppbygning og organisering

Utdanningen i Bygg er et 2-års heltidsstudium som hos oss blir gjennomført som et deltidsstudium over 3 år.

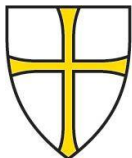
Undervisningstid og organisering er tilpasset slik at det skal være mulig å ta utdanningen som et deltidsstudium i tillegg til annet arbeid.

Undervisningen er samlingsbasert med heldagssamlinger hos Chr. Thams Fagskole, ca 15 enkelt heldager pr semester. Laboratorieoppgaver og ekskursjoner blir avtalt spesielt.

Det vil i tillegg være mulig å følge studiet desentralisert ved hjelp av to-veis videokonferanse, slik at studenter som ikke kan møte på samlinger hos Chr. Thams fagskole, kan følge teorisamlingene i lokale grupper. Etter avtale med skolen kan det være mulig å gjennomføre laboratorieoppgaver, ekskursjoner m.m. der det er mulig med god lokal tilrettelegging i samarbeid med skolen.

I tillegg til teorisamlingene er det kommunikasjon med studentene gjennom skolens nettbaserte læringsplattform. Skolen bruker i dag Canvas som læringsplattform. Utlevering/ innlevering av oppgaver, prøver og veiledning fra lærer vil i hovedsak skje via læringsplattformen.

Det blir gjort opptak av alle teorisamlingene og lagt tilgjengelig på skolens læringsplattform som hjelp for repetisjon, ved fravær og som støtte for studenter med lærevansker, f.eks. dysleksi.

2.3 Skjematisk gjennomføringsmodell for «Bygg» over 3år (6 semestre)

Fagskole studiet for BYGG med samlinger har et omfang på 120 studiepoeng. Forventet arbeidsbelastning for hele studiet er 3355 arbeidstimer fordelt på forelesinger, individuelt studiearbeid, eksamensforberedelser, eksamen/ prøver, praktisk arbeid, prosjektarbeid m.m.

Timetall for læringsaktiviteter

Læringsaktivitet	Antall timer
Undervisning (15%)	495 timer
Lærerstyrt veiledning (22%)	726 timer
**Selvstudie og eksamensforberedelser, annet eget arbeid (63%)	2079 timer
Sum læringsaktivitet	3355 timer

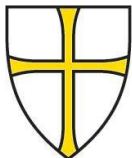
Undervisning og lærerstyrt veiledning: Forelesninger, oppgaveløsning, gruppe- og prosjektarbeid, laboratoriearbeid, veiledning på skolen og veiledning over nett ved hjelp av ulike formidlings/kommunikasjonsverktøy. For skoleåret regnes 38 ukers undervisning.

** Inkluderer studentens for- og etterarbeid, innleveringer og andre arbeidsoppgaver samt oppfølging av lærers tilbakemeldinger og prosjektarbeid.

Studenter/ studentgrupper som ønsker veiledning, tar selv etter behov kontakt med faglærer.

2.4 Arbeidsbelastning pr. emne

Emnekode	Emnenavn	Omfang	Individuell belastning (Timer)
00TB01A	Realfaglige redskap	10 sp	275t
00TB01B	Yrkesrettet kommunikasjon	10 sp*	275t
00TX00A	LØM-emnet	10 sp	275t
00TB00D	Samordnet byggeprosess	20 sp	550t
00TB00E	Byggesaken	10 sp	275t
00TB01F	Konstruksjon bygg m/faglig ledelse	15 sp	412,5t
00TB01G	Drift/produksjon bygg m/faglig ledelse	20 sp	550t
70TB01H	Fordypningsemne med faglig ledelse	15 sp	412,5t
00TB01I	Hovedprosjekt	10 sp	330t
*(hvorav 2 sp i Hovedprosjektet)	Totalt	120 sp	3355t

2.4 Offisielt kontaktsted mellom skole, lærere og studenter

Skolens læringsplattform er Canvas. Her vil all viktig kontakt mellom lærere og studenter foregå.

Med tanke på undervisning, vil du her finne felles informasjon om:

- ❖ Skoleplan.
- ❖ Fremdriftsplan for de ulike fag
- ❖ Timeplaner
- ❖ Prøveplan.
- ❖ Oppståtte avvik fra planer. F.eks. ved fravær av lærere
- ❖ Oversikt over innleveringer, studiekraft og andre oppgaver som skal gjøres/innleveres.

Hver enkelt student vil også finne informasjon som angår den enkelte:

- ❖ Oversikt som viser hva studenter har fullført av innleveringer/studiekraft.
- ❖ Oversikt over om innleveringer/studiekraft er godkjent/ikke godkjent og eventuell karakter.
- ❖ Oversikt over hva studenten har deltatt på av prøver.
- ❖ Oversikt over karakterer studenten har fått på prøver.
- ❖ Terminkarakterer for alle fag ved slutten av termin 1, 2 og 3.
- ❖ Avsluttende emnekarakter alt etter hvilken termin eksamen er i det enkelte fag. Termin 2 og 4

Canvas læringsplattform har også en melding/mail funksjon. Her vil studenten få informasjon om:

- ❖ Forhåndsvarsel om manglende oppmøte/ tilstedeværelse ved gjennomgang av emner.
- ❖ Forhåndsvarsel om manglende innleveringer av studiekraft og deltakelse på prøver
- ❖ Varsel hvis studenten står i fare for å ikke få karakter og/eller står i fare for å ikke få gå opp til eksamen i fag.
- ❖ Varsel om at studenten ikke får karakter og/eller ikke får gå opp til eksamen i fag.
- ❖ Varsel om at studenten vil bli avsluttet som student pga av manglende oppmøte og kontakt med skolen.

2.5 Teoretiske studier og erfaring i gjensidig utvikling

Studier av teori har til formål å gi studenten den teoretiske kunnskapen som er nødvendig for å bli funksjonsdyktig innen fagområdet. Formålet er også å utvikle holdninger til egen yrkesutøvelse gjennom en refleksjon rundt forholdet mellom teori og praksis. Læringsutbytte blir dokumentert gjennom arbeid med studiekrav i emnene 1-8, og hovedprosjektet med rapport, framføring og muntlig eksaminasjon.. Litteratur vil kunne bli utvidet eller endret av lærer, da fagområdet er under stadig utvikling.

Studenten blir oppfordret til også å bruke annen litteratur som er aktuell for emnet, og vi forutsetter at studenten i alt sitt arbeid refererer til den litteraturen som er brukt i henhold til gjeldende skriveregler (APA-6th).

I studiet legges det vekt på forholdet mellom teoretiske studier og praksis for å synliggjøre det gjensidige avhengighetsforholdet mellom disse kunnskapstypene. Dette synliggjøres gjennom arbeidsformene som benyttes i læringsarbeidet.

2.6 Arbeidsformer og metoder i studiet

Undervisningen har fokus på studentaktive læringsformer. Et viktig pedagogisk prinsipp gjennom hele studiet er at studentene har ansvar for egen læring. Det innebærer at studenten aktivt må oppsøke læringssituasjoner og læringsarenaer. Skolen har en viktig funksjon rundt tilrettelegging for læring og å støtte/veilede studenten i læreprosessen.

Det legges vekt på å få frem nye kunnskaper, ferdigheter og erfaringer, samt trene aktivt i kunnskaps-søkning, kritisk tenkning og problemløsning. Dette innebærer arbeidsformer som **fordre aktiv deltakelse fra studentene**.

Et overordnet prinsipp i studiet er derfor å aktivisere studentenes egne tanker, kunnskaper og erfaringer. Læring skjer som en konsekvens av studentenes egen motivasjon og innsats, alene og i samhandling med andre. Studentens læring vil bli fulgt opp gjennom veiledning. Studenten vil få konstruktiv tilbakemelding på status for læringsarbeidet.

Variasjon i valg av læringsmetoder og arbeidsformer er nødvendig for å oppnå en helhetlig kompetanse i forhold til kunnskaper, ferdigheter og den generelle kompetansen til hver enkelt student.

Arbeidsmetoder som anvendes i studiet er:

- Forelesninger
- dialogpreget undervisning
- gruppearbeid
- øvingsoppgaver
- prosjektarbeid med tverrfaglig fokus
- ekskursjoner
- studentundervisning
- selvstudium
- veiledet praksis

Ved avslutning av hvert emne blir det gjennomført et prosjektarbeid og levert inn ei oppgave på ca. 2500 ord som skal gjennomføres på bakgrunn av tema som er gjennomgått i emnet.

- Oppgavene skal i størst mulig grad ha tilknytning til aktuelle problemstillinger på egen eller andres arbeidsplass.
- Emneoppgavene vil som regel ha en rund ordlyd der student i samarbeid med lærer skal definere/konkretisere problemstillingene nærmere. Problembaserte oppgaver er et viktig stikkord.

Dette er gjort for at studenten skal få mulighet til å relatere sin oppgave til sin praktiske hverdag der det er mulig.

2.6.1 Konkretisering av læringsutbytte

Studenten skal aktivt delta i konkretisering av læringsutbytte. Det er beskrevet overordnet læringsutbytte for det enkelte emnet. For å nå dette skal studenten i samarbeid med lærer konkretisere lærings-utbyttet i forhold til innholdet i det enkelte emne. Oppnåelse av konkretisert læringsutbytte skal som helhet føre til oppnåelse av det overordnede læringsutbytte for emnet.

2.6.2 Ansvar for egen læring (AFEL)

Ansvar for egen læring stiller krav til studenten om bevissthet i forhold til læreprosesser og egne læringsbehov. Det er ikke synonymt med selvstudium. Ansvar for egen læring som pedagogisk prinsipp, innebærer i langt større grad aktiv samhandling med andre aktører i læringsmiljøet for å kunne hente ut og nyttiggjøre seg læringspotensialet. De fleste studentene har tidligere yrkespraksis. Denne forståelsen gir anledning til å legge til rette for erfaringsbaserte og studentsentrerte opplæringsformer, hvor den kompetansen som finns blant studentene, aktivt nyttes i det felles undervisningsarbeidet.

Videre er det forventet at studenten setter egne læringsmål for læringsutbytte og er aktive i forhold til planlegging, gjennomføring og vurdering av måloppnåelse. Studenten skal selv ta aktivt del i veiledningsprosessene og selv ta initiativ til innhenting av nødvendig veiledning fra skolens faglærer.

2.6.3 Tilrettelegging

- For studenter med lærevansker (dysleksi o.a.) kan tilrettelegging bli gjort ved behov gjennom samarbeid mellom student, kontaktlærer og spesialpedagog.
- Systemet med tilgjengelig opptak av alle teorisamlingene, gjør at det meste av lærestoffet er tilgjengelig som lyd/video for de som har problemer med lesing, eller som ikke har kunnet være til stede på alle forelesningene/ samlingen.
- Deler av lærestoffet er tilgjengelig som tekstfiler som kan bli framført som lydbok ved hjelp av egnet programvare
- Ved behov for ekstra hjelp til oppgaver / gjennomgang av stoffet kan studentene kontakte faglærerne via epost / telefon /Skype/Teams o.l.
- Eksamen kan bli tilrettelagt etter vurdering og vedtak (bruk av PC, lengre tid, muntlig gjennomgang etc). Se «§ 4-8, Eksamen under særlige vilkår» i forskrift for Trøndelag høgere yrkesfagskole.

2.6.4 Veiledning

Læreren vil ha ei viktig rolle som veileder og tilrettelegger for læring. I studentens arbeid med oppgaveløsning, prosjektarbeid, praksis og i gruppearbeidene skal veiledning fokusere på hvordan ny kunnskap kan benyttes mest mulig i bredden av sin gamle og nye kunnskap. Veiledning bør ha som mål å vise sammenheng mellom teori og praksis. Refleksjon før, under og etter handling er vesentlig for at yrkesutøvelsen skal være god.

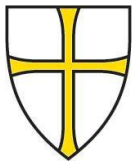
2.6.5 Undervisningsformer og læringsaktiviteter

Skolens samlinger har lagt vekt på forelesninger, veiledning og oppgaveløsning, som kommer regelmessig en heldag pr uke gjennom hele semesteret. Studentene kan velge mellom å møte opp hos Chr. Thams fagskole, eller å følge samlingene desentralisert ved hjelp av videokonferanse

Skolen legger vekt på å trekke inn næringslivets organisasjoner og øvrige fagmiljøer. Bruk av videokonferanse som undervisningsmedium gjør det mulig å trekke inn fagkompetanse/ spisskompetanse fra hele landet.

Utenom samlingene er det kontakt/ veiledning med grupper og enkeltstudenter fysisk, eller gjennom kommunikasjonssystem som videokonferanse/ Skype o.l. og gjennom læringsplattforma, som for tida er Canvas.

Det brukes arbeidsmetoder som forelesninger, dialogpreget undervisning, gruppearbeid, prosjektarbeid med fokus på tverrfaglighet, sjølstudium, veiledning direkte eller via videokonferanse og læringsplatt-form, studentpresentasjoner og nettstøttet læring ved bruk av læringsplattformen. Skolen har god erfaring med

studentpresentasjoner med diskusjoner i hele klassen selv om den er fysisk delt, men samtidig knyttet sammen ved hjelp av toveis videokonferanse.

Erfaringer fra praksisperiodene vil også kunne være naturlige tema for diskusjoner i klassen.

Studiet vil ha flere elementer:

- Undervisning (forelesninger, dialogpreget, oppgaveløsninger m.m)
- Selvstudium
- Obligatoriske innlevering av teorioppgaver, rapporter, prosjektoppgaver etc
- Prosjektoppgaver, inkludert veiledning
- Praksis med rapportering
- Ekskursjoner/bedriftsbesøk (Avhengig av aktuelle prosjekter i nærområdet)

13

Læringsaktiviteter mellom samlinger:

Som student på nett forventes det høy egenaktivitet mellom samlingene. Det forventes at studentene:

- Arbeider aktivt med innleveringsoppgaver slik at de leveres innen fristen
- Studerer og reflekterer over utlagt fagstoff på læringsplattformen,
- Ser igjennom videoer som er lagt ut på læringsplattformen
- Søker etter aktuelt fagstoff på internett
- Tar kontakt med faglærere via e-post, læringsplattformen eller på telefon dersom du trenger hjelp eller veiledning
- Er aktiv på diskusjonsforum som opprettes av faglærere
- Holder jevnlig kontakt med, og samarbeider med medstudenter spesielt studenter i samme gruppe

2.6.6 Andre arbeidsformer

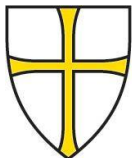
Eksterne forelesninger benyttes også i emnenes teori. Skolen inngår avtale med ansatte fra ulike arbeidsplasser/ fagsentra innen studiefeltet som eksterne forelesere til undervisning i forskjellige emner. Dette er en viktig del av utdanningens faglige profil for å sikre en praksisnær kompetanse. Foreleserne samarbeider med lærerne, og utveksler gjensidig informasjon om faglig innhold og arbeidsformer.

Utover de arbeidsformene som er beskrevet, benyttes også videoopptak, film, og ulike gruppeøvelser og samhandlingsteknikker. Målet er å stimulere samhandling og personlig engasjement som en del av læringsprosessen.

2.6.7 Responstid

Responstida for tilbakemelding fra lærer vil variere, avhengig av situasjonen:

I avtalt veiledningstid er responstida kort, bare avhengig av kommunikasjonsform, spørsmålets art og eventuell kjøp. Tilbakemelding på innleverte øvingsoppgaver kan ta alt fra en dag til ei uke (tilbakemelding på læringsplattforma). Tilbakemelding på direkte spørsmål via epost/læringsplattform på dagtid, utenom avtalt veiledningstid, kan skje med en gang/ i løpet av timer, men kan også ta lengre tid, avhengig av lærerens arbeidsplan. På kveldstid kan det skje like raskt, avhengig av om lærer er pålogget. Har studenten behov for raskere tilbakemelding kan det bli brukt telefon/ Skype o.l.

2.6.8 Oppmøte og fravær

Skolen har ansvar for å føre oppmøte fysisk eller via videokonferanse. Studenter som ikke møter til undervisning, plikter å varsle skolen/faglærer i god tid. Det er mulig å få godkjent oppmøte dersom man dokumenterer til faglærer at undervisningen er gjennomført Asynkront via skolens videooptak.

Det er krav om 80 % oppmøte på samlinger

Skolen ved **faglig ansvarlig** skal ha skriftlig beskjed hvis ikke studenten kan møte til samling. Alle obligatoriske innleveringsoppgaver må leveres innen fristen. Hvis innleveringsfristen oversittes uten avtale, vil innleveringen ikke bli vurdert. En student som på grunn av høyt arbeidspress e.l. må oversitte innleveringsfristen må avtale dette skriftlig med aktuell faglærer/veileder.

2.6.9 Krav til tilstedeværelse

Det forutsettes at studenten møter forberedt til undervisning, deltar aktivt i timene og følger opp pålagte arbeidsoppgaver, arbeidskrav og prosjekter. Det kreves at studenten har vært tilstede og gjennomført undervisningen og prøver i alle emner i alle fag.

2.6.10 Arbeidskrav

Avhengig av størrelse på tema som inngår i et emne vil studenten bli pålagt å levere innleveringsoppgaver. Innleveringsoppgaver blir vurdert med bestått/ikke bestått, eller med karakter. En student som får «ikke bestått» vil etter veiledning få tilbud om å levere på nytt.

I enkelte tema gjennomføres prøver/tester underveis – dette vil fremgå av emnebeskrivelsen for emnet.

Alle innleveringer skal være gjennomført og godkjent for å kunne avlegge prøve i kompetanseområdet.

Alle arbeidskravene må være gjennomført og godkjent for å få avsluttende emnekarakter og for å kunne fremstilles til eksamen.

Muligheten for gruppearbeid og gruppeinnleveringer skal være spesifisert i oppgaven.

Det gis karakter i hvert emne. Emnekarakteren settes som en helhetsvurdering av alle tema som inngår i et emne. Alle tema i et emne må være bestått for at emnet skal bestås.

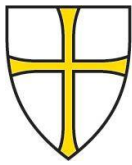
2.6.11 Krav til digitalt utstyr og deltakelse via skolens nettløsninger.

Det forutsettes studenten deltar aktivt via våre nettløsninger og har kamera påslått, bruker eget navn og deltar aktivt i timene, samt følger opp pålagte arbeidsoppgaver, arbeidskrav og prosjekter.

Det kreves og er en forutsetning at studenten har tilstrekkelig godt datautstyr og god nettilgang.

- Studenten må ha en god PC/Laptop (*nettbrett og mobil er ikke tilstrekkelig*)
- Studenten må ha et godt headset/hodetelefoner med mikrofon, samt et godt webkamera

2.6.12 Prøver

Det gjennomføres prøver og/eller fremføringer i alle fag. Antallet bestemmes av fagets størrelse og innhold i emner. Prøveplan skal finnes på læringsplattformen Canvas.

Ny/ utsatt prøve, fremføring eller innlevering av studiekraft gis kun ved sykemelding. Ved særskilte behov kan dette også avtales direkte med faglærer.

Alle prøver/ fremføringer skal være gjennomført for å få avsluttende emnekarakter og for å kunne fremstilles til eksamen.

2.6.13 Klagerett

Klagerett er beskrevet i «Forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning ved de fylkeskommunale fagskolene i Trøndelag»

Forskriften finnes på Lovdata og på skolens hjemmeside.

2.6.14 Varsler

Canvas læringsplattform har en melding/mail funksjon. **Her vil studenten få varsler om:**

Forhåndsvarsel:

- ❖ Forhåndsvarsel om manglende oppmøte/ tilstedeværelse ved gjennomgang av emner.
- ❖ Forhåndsvarsel om manglende innleveringer av studiekraft og deltakelse på prøver.
- ❖ Forhåndsvarsel gis av den enkelte faglærer gjennomgående gjennom studietiden.

Varsel:

- ❖ Varsel om studenten står i fare for å ikke få karakter og/eller står i fare for å ikke få gå opp til eksamen i fag. Et slikt varsel gis 15 nov og 15 mars.
- ❖ Varsel om at studenten ikke får karakter og/eller ikke får gå opp til eksamen i fag. Et slikt varsel gis senest 3 uker før eksamen
- ❖ Varsel om at studenten vil bli avsluttet som student pga av manglende oppmøte og kontakt med skolen. Et slikt varsel gis på Canvas og sendes også pr post. Etter at varsel er sendt har studenten 14 dager på seg til å kontakte skolen og få vurdert muligheten til å oppta studiet igjen.

Studenten plikter til regelmessig å logge seg inn på Canvas for å sjekke sin status. Varsel gitt via Canvas regnes som mottatt av studenten.

7. Vurdering

Vurderingsarbeidet har to formål

- Gi en korrekt vurdering av oppnådd kompetanse som ender ut i et formelt vitnemål
- Gi vurdering underveis i studiet som skal hjelpe og motivere studentene til videre innsats og være til hjelp i studiearbeidet

7.1 Vurderingsgrunnlag og gjennomføring

Det skal foretas en helhetlig vurdering av kompetansen (kunnskap, ferdighet og generell kompetanse) som studenten har tilegnet seg gjennom studiet.

Emnene 1 til 8 får emnekarakterer basert på vurdering av et avsluttende skriftlig arbeid på ca.2500 ord i hvert emne som blir vurdert av intern og ekstern sensor.

I emne 9, det tverrfaglige hovedprosjektet, skal studenten bruke oppnådd kompetanse fra hele studieområdet, og i tillegg vise sin evne til systematisk gjennomføring av et prosjektarbeid.

Emnekarakteren for hovedprosjektet vil i tillegg til å vise faglig kunnskap og ferdighet, avspeile gjennomføringsevne for prosjekt, evnen til skriftlig arbeid og til framføring.

Emnekarakteren for hovedprosjektet framkommer på grunnlag av underveisvurdering og en sluttvurdering av prosjektrapporten og muntlig presentasjon

Eksamenskarakteren i hovedprosjektet bli satt med grunnlag av et individuelt oppsummeringsnotat og en muntlig eksamen som tar utgangspunkt i prosjektrapporten og gitte kriterier.

Se nærmere om gjennomføring av hovedprosjektet.

7.2 Eksamen

Eksamen i emnet LØM er obligatorisk og gjennomføres som tredagers PPD (Planlegging/produksjon – Dokumentasjon) i uke 21 hvert år.

7.2.1 Trekk eksamen

Studenten skal trekkes ut til eksamen i de fagspesifikke emnene 3-8 minst en gang i løpet av studiet. Eksamen gjennomføres normalt som tredagers PPD eksamen. Emnene realfag og kommunikasjon kan bare trekkes ut som del av et fagspesifikt emne.

Offentliggjøring av emne som trekkes til eksamen kunngjøres på nett via læringsplattformen minimum 48 timer (Eks søn- og helligdager) før eksamen starter. Trekkeksamen gjennomføres normalt i månedsskiftet desember/januar og mai/juni, når det aktuelle emnet er avsluttet.

Eksamensbesvarelsen blir vurdert av faglærere som har undervist i tema som inngår i det aktuelle emnet sammen med en ekstern sensor. Faglærere og sensor vurderer i felles sensormøte om aktuelt læringsutbytte for emnet er nådd, og setter en eksamenskarakter.

Eksamen i hovedprosjektet gjennomføres som muntlig eksamen, 30 min pr kandidat. Studentens veileder i prosjektet samt en ekstern sensor foretar eksaminasjonen og vurderer om læringsutbytte er nådd.

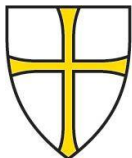
Generelt om tredagers PPD eksamen:

Dag	Benevning	Tid	Hjelpemidler
1 og 2	Planlegging/produksjon	0900-1500 dag 1 og 2	Alle tillatt
3	Dokumentasjon	0900-1300	Innlevering fra Planlegging/produksjon LØM- Egen PC uten nett

7.2.2 Klage på emnekarakter

Emnekarakteren kan påklages i henhold til Forskrift om fagskoleutdanning ved de fylkeskommunale fagskolene i Trøndelag. Klagefrist er 3 uker etter at karakteren er gitt.

NB! Karakter på prøver og innleveringer gitt underveis i et emne, kan ikke påklages.

7.2 Vurdering og gjennomføring for hovedprosjektet

Her skal studentene ta i bruk og utvikle kunnskap de har tilegnet seg i ett eller flere andre emner.

Hovedprosjektet skal være praksisbasert og fortrinnsvis bli gjennomført i gruppe med andre studenter, men etter søknad kan skolen godkjenne individuelt gjennomført hovedprosjekt.

Studenten velger emne for prosjektet i samarbeid med skolen i god tid før prosjektarbeidet starter.

Skolen ønsker at studenten er aktiv i selv å innhente utkast til prosjekt, gjerne fra egen arbeidsplass. Skolen vil også hjelpe til med å innhente aktuelle problemstillinger/ utfordrende arbeidsoppgaver.

Prosjektet kan være praktisk rettet, rent teoretisk, eller en mellomting, og skal munne ut i en rapport og en muntlig presentasjon (for oppdragsgiver, medstudenter, sensorer og andre interesserte).

Hver student skal utarbeide et kort individuelt prosjektnotat.

Hver student skal levere en problemstilling og en kort beskrivelse av hovedprosjektet i Canvas. Teksten vil overføres til studentens vitnemål.

7.2.1 Tidspunkt og tidsramme

Hovedprosjektet blir gjennomført i siste del av studiet.

Hovedprosjektet er på 10 fagskolepoeng, i tillegg inngår 2 studiepoeng fra kommunikasjon, Emne 2. Total arbeidsbelastning blir 12 studiepoeng som tilsvarer 330 arbeidstimer pr student.

7.2.2 Organisering og veiledning.

- Prosjektet skal ha en ekstern oppdragsgiver/ samarbeidspartner, vald ut og godkjent etter samarbeid med skolen.
- Studentene får tildelt en bestemt veileder fra skolen for prosjektet, og skal rapportere om utviklinga i prosjektet etter avtale mellom veileder og student/ gruppe.
- Arbeidet med prosjektet skal følge skolens håndbok for hovedprosjekt, som inneholder krav til organisering, timeføring, rapportering, avtaler m.m.

7.2.3 Startsamling

Før prosjektet starter, skal studenten/ studentgruppa i samarbeid med den eksterne representanten utvikle forslag til en prosjektplan.

Denne planen skal bli diskutert på møte der studenten/ studentgruppa, skolens veileder og den eksterne representanten er til stede.

Møtet skal ende ut i en avtale mellom studentene, oppdragsgiver og skolen om rammene for pro-sjektarbeidet. Her blir en også enige om rettigheter, eventuelle bedriftsinterne spørsmål etc.

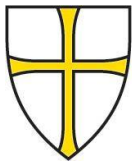
7.2.4 Underveisevaluering

Omtrent midtveis i prosjektperioden blir det gjennomført en underveisevaluering, der arbeidet med prosjektet, prosjektledelse etc utgjør grunnlaget.

En muntlig presentasjon for medstudenter om prosjektstatus inngår i vurderingsgrunnlaget

7.2.4 Sluttevaluering

- Prosjektet skal ende ut i en rapport, eventuelt i tillegg i et produkt der dette er aktuelt, og i en muntlig presentasjon om prosjektet for medstudenter, skolen, oppdragsgiver/ samarbeidspartnere og andre interesserte.
- Kvar student skal utarbeide et kort, individuelt prosjektnotat

7.2.5 Evalueringsgrunnlaget for emnekarakteren

Emnekarakteren i hovedprosjektet er individuell, og har følgende evalueringsgrunnlag:

- Undervegsevalueringa utgjør 30% av evalueringsgrunnlaget, og omfatter:
 - Faglig innhold
 - Kommunikasjon, samarbeid, problemløsning og rapportering
 - Prosjektarbeidet som prosess / helhetlig kompetanse
 - Samarbeidet med oppdragsgiver inngår i evalueringa
- Sluttevalueringa utgjør 70% av evalueringsgrunnlaget og er knytt til gruppas sluttprodukt / rapport, gruppas arbeidsprosess og muntlig presentasjon for oppdragsgiver, medstudenter, lærere, sensor og andre interesserte.
- Skriftlig og muntlig kommunikasjon i hovedprosjektet inngår som en del av vurderings-grunnlaget for emnekarakteren i kommunikasjonsemnet.

7.2.6 Eksamenskarakter

Eksamenskarakteren i emne 9, hovedprosjektet, er individuell, og blir sett med bakgrunn i individuell muntlig eksaminasjon som er knyttet til prosjektrapporten og det individuelt utarbeidde prosjektnotatet.

7.2.7 Kriterier som anvendes ved vurdering av innleverte skriftlige arbeider

1. Faglig profil

Opgaven holder fokus på det aktuelle fagområdet, men kan også vise evne til å trekke inn og vurdere hvordan andre fagområder virker inn.

2. Kunnskap

Opgaven viser at studenten kan finne frem i pensum og annen relevant litteratur på en måte som viser forståelse for dokumentert arbeid og kunnskapsbasert praksis som støtter egne funn. Kunnskapen anvendes og dokumenteres med kildehenvisninger i teksten og litteraturlisten.

3. Selvstendighet og drøfting

Opgaven bærer preg av selvstendige vurderinger og viser evne til å analysere og tolke på bakgrunn av faglige vurderinger. Sammenheng mellom teori og praksis belyses ved hjelp av praksiseksempler.

4. Etske overveielser

Etske momenter i forhold til problemstillingen belyses og drøftes.

5. Fremstilling

Opgaven bærer preg av god skriftlig fremstilling og har klart og entydig språk. Den er forskriftsmessig oppbygd og følger retningslinjer for oppgavetekniske forhold.

Den anvendte litteratur refereres nøyaktig og korrekt både i teksten og i litteraturlisten. Bruk av litteratur inngår i vurderinga.

7.2.8 Vurderingsskala/vurderingsform

- Karakterskala A-F

7.2.8.1 Kvalitativ beskrivelse av den enkelte karakterskala for emnene

En kvalitativ beskrivelse av de enkelte karaktertrinnene legges til grunn for karaktersettinga. Den skal beskrive kjennetegn på grad av måloppnåelse for kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse: Studenten skal kunne omsette teoretisk kunnskap til handlingskompetanse i sitt arbeid og rådgivning av andre.

Karakterskalaen synliggjør studentens kompetansenivå som betegnes med en bokstavkarakter.

Det skal benyttes bokstavkarakter fra A til F. Karakteren A er beste karakter, og E er dårligste karakter for å bestå eksamen. Karakteren F innebærer at eksamen ikke er bestått. Det foretas en redegjørelse individuelt eller individuelt i gruppe, av fordypningsoppgaven etter at sensuren er offentliggjort.

Nivå	Symbol	Generell, ikke fagspesifikk beskrivelse av vurderingskriterier
Over middels grad av måloppnåelse	A	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Studenten har svært gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
	B	Meget god prestasjon. Studenten har meget gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
Middels grad av måloppnåelse	C	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Studenten har gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
	D	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Studenten har nokså gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
Under middels grad av måloppnåelse	E	Prestasjonen tilfredsstiller minimumskravene, men heller ikke mer. Studenten har oppfylt minimumskravene som stilles til kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
	F	Prestasjon som ikke tilfredsstiller de faglige minimumskravene. Studenten har ikke bestått på grunn av vesentlige mangler når det gjelder kunnskaper, ferdigheter eller generell kompetanse.

7.2.9 Vitnemål og kompetansebevis

Vitnemål utstedes for fullført studium. Vitnemålet skal omfatte de emnene som inngår i utdanninga og de karakterene som er oppnådd. På vitnemålets bakside beskrives innholdet i de gjennomførte emnene i samsvar med fagplan.

Hvis studenten har tatt enkeltemner, eller ikke har fullført eller bestått hele utdanningen, utstedes det kompetansebevis på forespørsel fra studenten.

8 Oversikt over emnene og tema

- 00TB01A Realfaglige redskap
- 00TB01B Yrkesrettet kommunikasjon
- 00TX00A LØM-emnet
- 00TB00D Samordnet byggeprosess
- 00TB00E Byggesaken
- 00TB01F Konstruksjon bygg m/faglig ledelse
- 00TB01G Drift/produksjon bygg m/faglig ledelse
- 70TB01H Fordypningsemne med faglig ledelse
- 00TB01I Hovedprosjekt

Faglig ledelse- m/læringsutbytte beskrivelser(LUB)

I henhold til vedtak i NUTF skal faglig ledelse integreres i fordypningsemnene. Denne rammen inneholder læringsutbyttebeskrivelser som skal danne grunnlag for slik integrering.

Kunnskap

Studenten

- har kunnskap om formål og prinsipper ved planlegging og samordning
- kan forklare sammenhengen mellom planlegging og beslutninger og hvordan dette kommuniseres
- kjenner organiseringen av arbeidet på egen arbeidsplass med tanke på optimalisert planlegging, fordeling av arbeid, kontroll av kvalitet samt kontroll av framdrift og effektivitet.
- kan forklare de etiske, juridiske og økonomiske forutsetningene som gjelder for arbeidet.
- kjenner metoder for kontinuerlig forbedring
- kan forklare sammenhengen mellom tid, penger og kvalitet i en arbeidsprosess.

Ferdigheter

Studenten

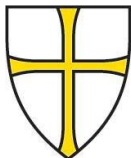
- kan gjøre rede for valg av verktøy og metoder for planlegging av et prosjekts aktiviteter, ressurser osv.
- kan gjøre rede for verktøy og metoder for oppfølging og styring av et prosjekt
- kan gjøre rede for verktøy og metoder for å ivareta samarbeidet på en arbeidsplass på best mulig måte
- kan samordne alle grupper av leverandører og spesialister som jobber på arbeidsplassen
- kan håndtere alle typer arbeidskraft

Generell kompetanse

Studenten

- kan arbeide i team som har ansvar for flere fag, sikkerhet, kvalitet, økonomi og teknikk.
- kan ta ansvar for dokumentasjon av utførelse og kontroll av utførelse/dokumentasjon.
- kan bidra til å utvikle helhetlig planleggingskultur og teamcoaching (analytisk tankegang og innovasjon).
- kan lede personer, enkelte lag og hele arbeidsstyrken på arbeidsplassen - engasjere og motivere.
- kan vurdere eget behov for utvikling av kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse

8.1 Emne 1, Realfaglige redskaper

Emne 00TBK01A		
Realfaglige redskaper <i>Omfang 10 studiepoeng</i>		
Læringsutbytte		
Kunnskap Studenten <ul style="list-style-type: none">• har kunnskap om realfag som redskap til å utføre beregninger, dimensjonerings og problemløsning innen sitt fagområde• har kunnskap om matematiske og fysiske lover, formler og symboler som er relevante for fagretningen, og vurdere eget arbeid i forhold til disse.• har kunnskap om hvilken betydning realfaglige redskaper har for fagretningen, og kan oppdatere sine kunnskaper innen realfag.		
Ferdigheter Studenten <ul style="list-style-type: none">• mestrer relevante regneoperasjoner og identifiserer realfaglige problemstillinger.• bruker varierende strategier for valg av regneoperasjoner som anvendes for fagspesifikke problemstillinger, gjør overslag og kan vurdere svaret.• bruker digitale verktøy som anvendelse til problemløsninger innen realfaglige tema og kan publisere resultatene digitalt i form tilpasset fagretningen.		
Generell kompetanse Studenten <ul style="list-style-type: none">• kan bruke realfag innen planlegging og gjennomføring av yrkesrettede arbeidsoppgaver og prosjekter, alene og som deltaker i gruppe i tråd med etiske krav og retningslinjer.• gjøre realfagbaserte vurderinger om generelle faglige problemstillinger og kommunisere disse med allmennheten.• kan anvende realfag til analyse av fagspesifikke problemstillinger og til formidling av informasjon om emner innenfor bransjen/yrket.		
Tema som inngår i emnet		
Matematikk <ul style="list-style-type: none">• Algebra, Likninger, Formelregning, Enheter, Prosent, Statikk, Trigonometri, Funksjoner, Logaritmer og eksponentiallikninger		
Fysikk: <ul style="list-style-type: none">• Grunnleggende begreper og størrelser, Statikk, Kraft og bevegelse, Energi, Fysikk i væske og gass, Termofysikk		
Emnet kan ikke trekkes til eksamen separat, men kan trekkes som del av et fagspesifikt emne.		
Arbeidskrav		
Tema	Prøver	Innleveringer
Matematikk	3	3
Fysikk	2	2
Vurdering Alle innleveringer og prøver skal ha en vurdering og tilbakemelding. Tilbakemelding er i utgangspunktet innen 10 arbeidsdager		
Minimum 80% frammøte til undervisning.		

8.2 Emne 2, Yrkesfaglig kommunikasjon

Emne 00TBK01B			
Yrkesfaglig kommunikasjon <i>Omfang 10 studiepoeng, hvorav 2 studiepoeng legges til hovedprosjektet</i>			
Læringsutbytte			
Kunnskap Studenten <ul style="list-style-type: none">• har kunnskap om språket som verktøy for god kommunikasjon og kjenner til norsk og engelsk• fagterminologi innen sitt fagområde• har kunnskap om grammatikk, sjangerforståelse samt språklige, stilistiske og grafiske virkemidler i tekst.• har kunnskap om relevante dataverktøy som benyttes ved kommunikasjon• kjenner til ulike former for prosjektdokumentasjon, avtaler og kontrakter.• kan reflektere over kulturelle forskjeller i arbeidsliv og samfunn• kjenner til ulike metoder for forhandlinger			
Ferdigheter Studenten <ul style="list-style-type: none">• har kunnskap om språket som verktøy for god kommunikasjon og kjenner til norsk og engelsk fagterminologi innen sitt fagområde• har kunnskap om grammatikk, sjangerforståelse samt språklige, stilistiske og grafiske virkemidler i tekst.• har kunnskap om relevante dataverktøy som benyttes ved kommunikasjon• kjenner til ulike former for prosjektdokumentasjon, avtaler og kontrakter.			
Generell kompetanse Studenten <ul style="list-style-type: none">• har kunnskap om språket som verktøy for god kommunikasjon og kjenner til norsk og engelsk fagterminologi innen sitt fagområde• har kunnskap om grammatikk, sjangerforståelse samt språklige, stilistiske og grafiske virkemidler i tekst.• har kunnskap om relevante dataverktøy som benyttes ved kommunikasjon• kjenner til ulike former for prosjektdokumentasjon, avtaler og kontrakter.			
Tema og arbeidskrav som inngår i emnet			
Norsk: <ul style="list-style-type: none">• Fagterminologi, Grammatikk, språklige og stilistiske virkemiddel, Bruk av språket som verktøy i skriftlig kommunikasjon, som i, brev, rapporter, søknader, arbeidsavtaler og kontrakter, instruksjoner og omtaler, møteinnkalling og referat, prosjektdokumentasjon, nettbasert informasjon, inkludert sosiale fora, Bruk av språket til muntlig kommunikasjon, foredrag, presentasjoner, instruksjoner i ulike fora, debatter, formelle og uformelle møte, kommunikasjon i lederfunksjonen, kommentere, vurdere og gi tilbakemelding på tekst og muntlig presentasjon, lede forhandlinger, lede arbeidet med løpende og avsluttende prosjektdokumentasjon, lede å gjennomføre tverrfaglige møter, representere bedriften i kontakt med media, styresmakter og publikum, mellom anna i samband med driftsforstyrning/ feil i VA-nettet, vurdere egne behov for utvikling av kunnskap, dugleik og generell kompetanse, Innhente og bruke informasjon, ulike sentrale informasjonskjelder for fagstoff, prinsipp for kildekritikk og korrekt kildebruk, hovedtrekka i opphavsrettslova, Bruke relevante dataverktøy for, kommunikasjon effektivt, kontorstøttesystem, inkludert verktøy for prosjektstyring, publisering og kommunikasjon på nett, inkludert sosiale medier, Kulturkunnskap, medier og holdninger, de viktigste massemedia og hvordan de virker på oss, hovedtrekk i språksituasjonen og språkutviklinga i Norge, verdien av god kommunikasjon for arbeids- og samfunnsliv, også på tvers av kulturelle forskjeller			
Engelsk: <ul style="list-style-type: none">• Fagterminologi, Engelsk som verktøy for kommunikasjon, Skriftlig og muntlig kommunikasjon, Presentasjoner, Formelle og uformelle møte og samtaler, Brev, epost, rapporter, søknader, referat, Innhente og bruke informasjon gjennom engelske lærebøker/ manualer, internett, aviser og tidsskrift, Bruke dataverktøy som hjelpemiddel til engelsk skriftforming			
Emnet kan ikke trekkes til eksamen separat, men kan trekkes som del av et fagspesifikt emne.			
Arbeidskrav			
Tema	Prøver	Innleveringer	Muntlige fremføringer
Norsk	2	3	2
Engelsk		2	3
Vurdering Alle innleveringer og prøver skal ha en vurdering og tilbakemelding. Tilbakemelding er i utgangspunktet innen 10 arbeidsdager			
Minimum 80% frammøte til undervisning.			

8.3 Emne 3, Ledelse, økonomi og markedsføring (LØM)

Emne 00TX00A			
LØM-emnet Omfang 10 studiepoeng			
Læringsutbytte			
Kunnskap Studenten <ul style="list-style-type: none">• har kunnskap om organisasjonsteori, organisasjonskultur, ledelsesteori og motivasjonsteori.• har innsikt i aktuelle lover innenfor LØM-emnet og forstår hvilken betydning disse har for bedriftens arbeidsbetingelser.• har kunnskap om kjøpsatferd og markedsplanlegging.• har kunnskap om sentrale økonomibegreper, bedriftsetablering, enkle kalkyler, lønnsomhetsbetraktninger, budsjettering og regnskapsanalyse.• har erfaringsbasert kunnskap om bransjens økonomiske utvikling og bransjens ledelsesutfordringer			
Ferdigheter Studenten <ul style="list-style-type: none">• kan forstå og analysere et regnskap, og kan anvende denne informasjon for iverksetting av tiltak.• kan utarbeide et budsjett og sette opp enkle kalkyler.• kan utarbeide en markedsplan.• kan gjøre rede for og vurdere menneskelige, arbeidsmiljømessige, etiske og økonomiske utfordringer i lys av gjeldende lovkrav og bedriftens og bransjens behov.• kan kartlegge en bedrifts arbeidsbetingelser, identifisere faglige problemstillinger, utarbeide mål og iverksette begrunnede tiltak.• kan innhente, formidle, presentere faglig informasjon, ideer og løsninger både muntlig og skriftlig.			
Generell kompetanse Studenten <ul style="list-style-type: none">• kan innen gitte tidsfrister, alene og i samarbeid med andre planlegge, gjennomføre, dokumentere og levere arbeidsoppgaver og prosjekter innenfor LØM-emnet.• kan kommunisere på en tydelig og forståelig måte, og kan utveksle faglige synspunkter med medarbeidere, kunder og andre interessenter.• har kompetanse i effektiv bruk av IKT og kan bruke regneark til å løse oppgaver innenfor økonomistyring.• kan utarbeide og følge opp planer. Studenten kan utøve personalledelse og lede medarbeidere.• kan behandle medarbeidere, kunder og andre med respekt.• kan utøve samfunnsansvar og bidra til organisasjonsutvikling.			
Tema som inngår i emnet			
Ledelse, økonomi og markedsføring, 10 studiepoeng <ul style="list-style-type: none">• Aktuelt lovverk innfor LØM, Etikk, Situasjonsanalyse, mål, strategier, planar, Faglig kommunikasjon, presentasjonsteknikk, Bedriftsetablering, Kostnads-, inntekts- og regnskapsforståelse, Regnskapsanalyse, Budsjettering (resultatbudsjett, likviditetsbudsjett, budsjettkontroll), Kalkyler (bidrags-, selvkost-, før- og etter kalkyle), Lønnsomhets vurderinger (dekningspunktanalyser, investeringsanalyser), Organisasjonsteori/struktur, Organisasjonsutvikling, Motivasjonsteori, Psykososialt arbeidsmiljø (trivsel, mobbing, konflikthandtering, stress), Organisasjonskultur, Leiing (teorier om ledelse, teamledelse), Personalleiing (rekruttering, medarbeidersamtaler, oppsigelser, avskjed, permittering, opplæring/kompetanseutvikling), Kjøps atferd i privat- og bedriftsmarked, Markedsplan (segmentering, konkurransemiddel)			
Obligatorisk sentralgitt eksamen			
Arbeidskrav			
Tema	Prøver	Innleveringer	Muntlige fremføringer
LØM	6	4	1 innlevering med muntlig presentasjon
Vurdering Alle innleveringer og prøver skal ha en vurdering og tilbakemelding. Tilbakemelding er i utgangspunktet innen 10 arbeidsdager			
Minimum 80% frammøte til undervisning.			

8.4 Emne 4, Samordnet byggeprosess

Emne 00TB00D

Samordnet byggeprosess

Omfang 20 studiepoeng

Læringsutbytte

Kunnskap

Studenten

- har kunnskap om begreper, teorier, modeller, prosesser og verktøy som blir brukte i en samordna byggeprosess
- har kunnskap om bruk av relevant IT-verktøy i en byggeprosess og utarbeide enkle bransjerelaterte tegninger ved hjelp av et relevant DAK-verktøy
- kan beskrive krefter som verker på enkle konstruksjonselement og forklare hvilke belastninger dette vil gi på de ulike delene og sammenføringer
- har kunnskap om byggeprosesser for utendørs anlegg og konstruksjoner og har innsikt i tekniske standarder og krav
- har kunnskap om byggematerialas oppbygging, karakteristiske egenskaper og bruksområde
- har kunnskap om bygg-, anleggs- og VVS-tekniske tegninger (både digitale- og papirutgaver)
- har kunnskap om teori, data og utstyr til bransjerelevant Geomatikk
- har kunnskap om energieffektive bygningskonsept med lav miljøbelastning og godt innneklima
- har kunnskap om miljøutfordringer knyttet til både det ytre miljø, innneklima, byggematerialer, røranlegg (VA), utendørs konstruksjoner og bearbeiding, og kjenner til vanlig brukt utstyr i bygg og anlegg
- har kunnskap om lydforhold i bygninger
- har kunnskaper om branntekniske forutsetninger og brannstrategier i bygninger
- har kunnskap om krav og sertifiseringsordninger for byggemateriale
- kan vurdere nøyaktigheten på kartbaser, regne ut koordinater på objekt (bygninger) og sette objektene ut i terrenget og måle inn ferdige objekt (bygninger) og legge dette inn på kartet
- kan vurdere eige arbeid i høve til gjeldende regelverk, som bygningslovgiving, forskrifter, tekniske standarder, avtaler og krav til kvalitet
- kan vurdere energitekniske løsninger på byggkonstruksjoner og tekniske installasjoner
- har bransjekunnskap, kjennskap til gjennomføring av byggeprosesser, hvilke aktører som inngår og deres roller
- kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap
- kjenner til bygg- og anleggsbransjens historie, tradisjon, egenart og plass i samfunnet
- har innsikt i egne utviklingsmuligheter

Ferdigheter

Studenten

- kan gjøre rede for faglige val, utstyr og metoder i en byggeprosess
- kan gjøre rede for krefter i konstruksjonselement og kan utføre enkle statiske utrekninger
- kan gjøre rede for krav i standarder og sertifiseringer
- kan reflektere over aktuelle krav og metoder i høve med grunnarbeid knyttet til ulike bygg og anleggskonstruksjoner
- kan reflektere over brann- og lydtekniske tilhøve i byggeprosjekt samt prosjektas innvirkning på miljø og samfunn
- kan finne og vise til relevant fagstoff og utføre enkle, termodynamiske og energitekniske utrekninger, relaterte til bygg og anleggsbransjen og aktuelle arbeidsoppgaver

Generell kompetanse

Studenten

- kan planlegge og gjennomføre bygg- og anleggsprosjekt i alle faser av et bygg eller anlegg, som deltaker eller leder i gruppe i tråd med etiske krav om bærekraftige bygg og anlegg og gjeldende retningslinjer
- kan utføre arbeidet etter behovet til kunder og krav fra styresmaktene i en samordna byggeprosess
- kan bygge relasjoner med fagfeller i bygg- og anleggsbransjen og på tvers av fag, samt med byggherrer og styresmakter for å utvide egen kunnskap
- kan utveksle synspunkt med andre med bakgrunn i bygg- og anleggsbransjen og delta i diskusjoner om optimale løsninger på utfordrende bygg- og anleggsprosjekt
- kan bidra til organisasjonsutvikling ved å følge med på ny teknologi i bygg- og anleggsfaget

Tema og arbeidskrav som inngår i emnet

Bygg- og anleggskonstruksjoner

- Utføre enkle beregninger med hensyn til likevektprinsipper, bøyepenninger, skjærspenninger og normalkraftspenninger, bruke tekniske tabeller og velge mellom aktuelle konstruksjonsprofiler, utarbeide V- og M- diagrammer, bygninger – bæresystemer, vegger, dekker, inventar mv, utendørs konstruksjoner

Tekniske installasjoner i bygg

-

Energi- og miljøeffektive bygg og anlegg

- Energivurderinger, beregninger og tiltak, Simien, VVS, varmestrom, energiflyt i bygg. Kjenne til byggeskikker mht energikrav fra de forskjellige forskrifter og veiledninger (energiekonomisering). Kunne kartlegge, og gjøre enkel feilsøking på tekniske installasjoner i bygg. Kjenne til utviklingen, og endring i fokus, på fornybar energi og energieffektivisering

Dokumentasjonsforståelse og DAK

- Tegningsforståelse innen bygg-, anlegg- og VVS- tekniske tegninger (digitale og papir), utarbeidelse av enkle bransjerelaterte tegninger ved hjelp av DAK-verktøy, utarbeide tegningsliste, definisjoner og grensesnitt mellom de forskjellige aktørene innen planlegging og prosjektering, regelverk, forskrifter samt tekniske standarder.

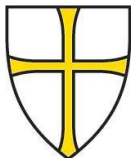
Materialteknologi

- Materialeegenskaper og bruksområder, typer betong, varmeisolasjon arbeider, tre og tre produkter, stålprodukter, Materialer, lov, regelverk og praktiske løsninger brann og lyd

Geomatikk

- Beregning av stikningsdata, Bruk av laser for masseberegning, høydeutsetting og innmåling, grunnleggende bruk av total stasjon for utsetting og innmåling av koordinater, hente grunnlagsdata fra tegninger og kart (koordinater og høyde).

Studenter kan trekkes i eksamen i dette emnet

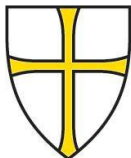
Arbeidskrav			
Tema	Prøver	Innleveringer	Muntlige fremføringer
Bygg- og anleggskonstruksjoner	1	1	
Tekniske installasjoner i bygg	1	1	
Energi- og miljøeffektive bygg og anlegg	1	1	
Dokumentasjonsforståelse og DAK	1	1	
Materialteknologi	1	1	
Geomatikk	1	1	
Vurdering Alle innleveringer og prøver skal ha en vurdering og tilbakemelding. Tilbakemelding er i utgangspunktet innen 10 arbeidsdager			
Minimum 80% frammøte til undervisning.			

8.5 Emne 5, Byggesaken

Emne 00TB00E			
Byggesaken Omfang 10 studiepoeng			
Læringsutbytte			
Kunnskap			
Studenten			
<ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om omgrep, prosessar og verktøy som blir brukte i alle fasar av byggesaker, frå søknadsprosedyrar til kontraktskriving og oppfølging av HMS • har kunnskap om aktuelle krav til godkjennings-, sertifiserings- og kontrollordningar • har kunnskap om aktuelle lover, forskrifter, vedtekter og standardar i byggesaker • har kunnskap om anbudsprosessen og kontraktsinngåing • har kunnskap om kvalitet og HMS som ein viktig del av all prosjektering, planlegging og ut-føring i byggesaker • har kunnskap om registrering og oppfølging av avvik i ei byggjesak • kan vurdere eige arbeid i høve til gjeldande normar og krav • har kunnskap om byggjebansjen og kjennskap til søknadsprosessar, anbudsrundar og kontrakt-skriving og om korleis bransjen held seg til kvalitetsstyring og HMS • kan oppdatere kunnskapen sin i byggesaker ved å følgje med på nye krav og retningslinjer i byggjebansjen 			
Ferdigheter			
Studenten			
<ul style="list-style-type: none"> • kan gjera greie for søknadsprosedyrar, anbudsprosessar og kontraktsinngåing i ei byggjesak • kan gjera greie for krav i standardar og sertifiseringar som angår kvalitet og HMS i byggesaker • kan reflektere over eigen faglig utøving i byggesaker og justere denne under rettleiing • kan finne og vise til informasjon og fagstoff gjeldande byggesaker og aktuelle arbeidsoppgåver 			
Generell kompetanse			
Studenten			
<ul style="list-style-type: none"> • kan planleggja og utarbeide søknad om byggjeløyve for aktuelle tiltaksklassar aleine og som deltakar i gruppe i tråd med etiske krav, aktuelle lover, vedtekter, standardar og forskrifter • kan planleggja og følgje opp anbud, tilbod, kontraktar, HMS/KS-krav i ei byggjesak aleine og som deltakar i gruppe i tråd med etiske krav og retningslinjer for å ivareta kontraktsmessige for-pliktingar og rettigheter • kan utarbeide og følgje opp ein KS/SHA-plan etter godkjennings-, sertifiserings- og kontrollordningar • kan utføre arbeidet etter behova til kundar og krava til styresmakter i ei byggjesak • kan bygge relasjonar med fagfellar i bygg- og anleggsbransjen og på tvers av fag, samt med byggherrar og myndigheter for å utvide eigen kunnskap gjeldande byggesaker • kan utveksle synspunkt med andre med bakgrunn i bygg- og anleggsbransjen og delta i disku-sjonsr om utfordringar i byggesaker • kan bidra til organisasjonsutvikling ved å følgje med på nye krav og retningslinjer i byggesaker 			
Tema og arbeidskrav som inngår i emnet			
Søknadsprosedyrer:			
<ul style="list-style-type: none"> • Plan- og bygningsloven, SAK10 og TEK17 – formål og innhold, planer, byggesøknad, søknadstegninger, grad av utnytting, forhåndskonferanse, dispensasjon, ansvarsrett, erklæringer, sentral godkjenning. 			
HMS/KS:			
<ul style="list-style-type: none"> • Kvalitet og kvalitetsstyring, systematisk arbeidsmetode (PDCA), avvik og korrigerende tiltak, kvalitetsstyringssystem, prosedyrer og sjekklister, HMS, internkontrollforskriften §5, byggherreforskriften, arbeidsmiljøloven, risikoanalyse, SJA-plan og SHA-plan 			
Anbud og kontrakt:			
<ul style="list-style-type: none"> • Byggeprosessen, aktører og ansvarsdeling, entreprisformer, NS-kontrakter for bygg- og anlegg, tilbudsdokumenter, anbudsregler, kontraktbestemmelser, bustandsoppføring-, avhending- og håndverkstjenesteloven 			
Emnet er en del av mulige emner til trekkeksamen, der alle tema er medregnet			
Arbeidskrav			
Tema	Prøver	Innleveringer	Muntlige fremføringer
Søknadsprosedyrer:	1	1	
HMS/KS:	1	1	
Anbud og kontrakt:	1	1	
Vurdering Alle innleveringer og prøver skal ha en vurdering og tilbakemelding. Tilbakemelding er i utgangspunktet innen 10 arbeidsdager			
Minimum 80% frammøte til undervisning.			

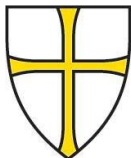
8.6 Emne 6, Konstruksjon bygg med faglig ledelse

Emne 00TB01F			
Konstruksjon bygg med faglig ledelse Omfang 15 studiepoeng			
Læringsutbytte			
Kunnskap Studenten <ul style="list-style-type: none">• har kunnskap om konstruksjonsløyningar på bygg i ulike material, som tre, stål og betong• har kunnskap om korleis ein reknar ut lastar på bygningskonstruksjonar• har kunnskap om dimensjonering av enkle betongdekke, bjelkar og søyler• har kunnskap om aktuelle prøvemetodar• har kunnskap om forskrifter for berekonstruksjonar og brannkrav• har kunnskap om gjeldande Euronormar• kan vurdere konstruksjonsløyninga i høve til gjeldande standardar for last, material og dimensjo-nering• kan vurdere brannvern i høve til brannkrav som gjeld for bygningsdelar og berekonstruksjonar• har kunnskap om bransjen som driv med konstruksjon av bygg• kan oppdatere kunnskapen sin om konstruksjonar av bygg• kjenner til byggkonstruksjonsbransjens historie, tradisjon, eigenart og plass i samfunnet• har innsikt i eigne utviklingsmuligheter i konstruksjon av bygg			
Ferdigheter Studenten <ul style="list-style-type: none">• kan gjera greie for val av konstruksjonsløyning ut frå tekniske og økonomiske tilhøve• kan gjera greie for val av materialkvalitet til ulike konstruksjonar• kan gjera greie for korleis ein dimensjonerar konstruksjonar i tre og stål etter gjeldande standar-dar i tiltaksklasse 1• kan gjera greie for korleis ein les og teiknar enkle betong- og armeringsteikningar• kan reflektere over kva løyningar som er teke for konstruksjonar på bygg og justere desse under rettleiing• kan finne og vise til informasjon og fagstoff om konstruksjonar av bygg og vurdere relevansen for eit byggeprosjekt• kan kartleggja konstruksjonen av eit bygg og identifisere faglege problemstillingar og behov for iverksetting av tiltak			
Generell kompetanse Studenten <ul style="list-style-type: none">• kan planleggja og gjennomføre konstruksjonsarbeid for byggverk som deltakar eller leiar av gruppe og i tråd med krav og standardar som gjeld for helse, miljø og sikkerheit• kan utføre eit konstruksjonsarbeid etter ønska til kunden og krava til styresmaktene• kan bygge relasjonar med fagfellar i konstruksjon av bygg og på tvers av fag som designarar og ingeniørar, samt med eksterne målgrupper• kan utveksle synspunkt med andre med bakgrunn i konstruksjon av bygg og delta i diskusjonar om sikker, økonomisk og miljøvennlig praksis• kan bidra til organisasjonsutvikling gjennom proaktiv rapportering om eventuelle hendingar			
Studenter kan trekkes i eksamen i dette emnet			
Tema og arbeidskrav som inngår i emnet			
Betongkonstruksjoner: <ul style="list-style-type: none">• Dimensjonering av bjelker, Utarbeide betong og armerings tegninger for bjelker og plater, Bygging med betongelementer			
Konstruksjonslære: <ul style="list-style-type: none">• Karakteristisk last, Statiske systemer			
Stålkonstruksjoner/ Trekonstruksjoner: <ul style="list-style-type: none">- Treets oppbygning, Stålkvaliteter og vanlige Stålfprofiler, Egenskaper i de tre akseretningene, Fastheter, fuktinnhold, svinn og svelling. Dimensjonering av bjelker, sperrer i bruddgrensetilstanden, Bøyning ,skjær og tverrkrefter, Dimensjonering av bjelker i bruks- grensetilstanden, Nedbøyning og vibrasjoner, Dimensjonering av søyler og takstoler. Dimensjonering av spiker- og bolteforbindelser i trekonstruksjoner.			
Bygningsfysikk : <ul style="list-style-type: none">- Ytre og indre klima som påvirker bygget, Vind, sol, nedbør, Fukt, radongass og temperatur, Energiramme, U-verdiberegning, Energibehov, Tekniske løsninger til tetting, varmeisolering og fuktgjennomgang, Lydisolering, Etterklangstid, Støy og løsninger, Forskrifter og brann, Brannmotstand, Rømningsveier			
Arbeidskrav			
Tema	Prøver	Innlleveringer	Muntlige fremføringer
Betongkonstruksjoner	1	1	
Konstruksjonslære	1	1	
Stålkonstruksjoner/ Trekonstruksjoner	2	2	
Bygningsfysikk	1	1	
Vurdering Alle innleveringer og prøver skal ha en vurdering og tilbakemelding. Tilbakemelding er i utgangspunktet innen 10 arbeidsdager			
Minimum 80% frammøte til undervisning.			

8.7 Emne 7, Drift/produksjon bygg m/faglig ledelse

Emne 00TB01G			
Drift/produksjon bygg m/faglig ledelse			
Omfang 20 studiepoeng			
Læringsutbytte			
Kunnskap			
Studenten			
<ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om begreper, prosesser og verktøy som blir brukte i alle fasar av byggesaker, fra søknadsprosedyrer til kontraktskriving og oppfølging av HMS • har kunnskap om aktuelle krav til godkjennings-, sertifiserings- og kontrollordninger • har kunnskap om aktuelle lover, forskrifter, vedtekter og standarder i byggesaker • har kunnskap om anbudsprosessen og kontrakts inngåing • har kunnskap om kvalitet og HMS som ein viktig del av all prosjektering, planlegging og ut-føring i byggesaker • har kunnskap om registrering og oppfølging av avvik i ei byggjesak • kan vurdere eige arbeid i høve til gjeldende normer og krav • har kunnskap om byggebransjen og kjennskap til søknadsprosesser, anbudsrunder og kontrakt-skriving og om korleis bransjen held seg til kvalitetsstyring og HMS • kan oppdatere kunnskapen sin i byggesaker ved å følge med på nye krav og retningslinjer i byggebransjen 			
Ferdigheter			
Studenten			
<ul style="list-style-type: none"> • kan gjera greie for søknadsprosedyrar, anbudsprosessar og kontraktsinngåing i ei byggjesak • kan gjera greie for krav i standardar og sertifiseringar som angår kvalitet og HMS i byggesaker • kan reflektere over eigen faglig utøving i byggesaker og justere denne under rettleiing • kan finne og vise til informasjon og fagstoff gjeldande byggesaker og aktuelle arbeidsoppgåver 			
Generell kompetanse			
Studenten			
<ul style="list-style-type: none"> • kan planleggja og utarbeide søknad om byggjeløyve for aktuelle tiltaksklassar aleine og som del-takar i gruppe i tråd med etiske krav, aktuelle lover, vedtekter, standardar og forskrifter • kan planleggja og følgje opp anbod, tilbod, kontraktar, HMS/KS-krav i ei byggjesak aleine og som deltakar i gruppe i tråd med etiske krav og retningslinjer for å ivareta kontraktsmessige for-pliktingar og rettigheter • kan utarbeide og følgje opp ein KS/SHA-plan etter godkjennings-, sertifiserings- og kontrollord-ningar • kan utføre arbeidet etter behova til kundar og krava til styresmakter i ei byggjesak • kan bygge relasjonar med fagfellar i bygg- og anleggsbransjen og på tvers av fag, samt med byggherrar og myndigheter for å utvide eigen kunnskap gjeldande byggesaker • kan utveksle synspunkt med andre med bakgrunn i bygg- og anleggsbransjen og delta i disku-sjonsr om utfordringr i byggesaker • kan bidra til organisasjonsutvikling ved å følgje med på nye krav og retningslinjer i byggesaker 			
Studenter kan trekkes i eksamen i dette emnet			
Tema og arbeidskrav som inngår i emnet			
Bygningsproduksjon			
<ul style="list-style-type: none"> • Entrepriser, kontrakter, Norske standarder, Tekniske beskrivelser, Kalkulasjon, Prosjektledelse, kostnadsoppfølging og ressursbruk, Kvalitetssikring, Gjennomføring av prosjekt 			
Prosjektadministrasjon			
<ul style="list-style-type: none"> • Prosjektfaser, Planer og typer planer, i et prosjekt, Fremdriftsplanlegging, Ressursplanlegging, Analyse av plan (slakk og kritisk linje), Ledelse, (prosjekt/byggeplass), Oppgaver, møter, referat, møteledelse, Prosjektorganisasjoner 			
Anleggsdrift:			
<ul style="list-style-type: none"> • Geoteknikk/Jordtrykk/fundamentering, Grav-/Masseforflytning, Veg og VA-arbeider 			
FDV:			
<ul style="list-style-type: none"> • Arkitektur, stilarter, byggeskikk, og eldre byggemetoder, Lovverk krav og myndighet, Prosjektstart, byggeskader, HMS-krav, Utbedringsmetoder, Tilstandsanalyse, Energisparetiltak, FDV-dokumentasjon 			
Faglig ledelse:			
<ul style="list-style-type: none"> • Kontinuerlig forbedring, samordning, beslutninger på byggeplass, kvalitetssikring, HMS styring, Styring av byggeprosjekter, samarbeid på byggeplass, Teamcoaching, Sjekkliste/kontroll 			
Tema	Prøver	Innleveringer	Muntlige fremføringer
Bygningsproduksjon	1	1	
Prosjektadministrasjon	1	1	
Anleggsdrift:	1	1	
FDV:	1	1	
Faglig ledelse:	1	1	
Vurdering Alle innleveringer og prøver skal ha en vurdering og tilbakemelding. Tilbakemelding er i utgangspunktet innen 10 arbeidsdager			

8.8 Emne 8, Miljøfag og logistikk m/fagligledelse

Emne 70TB01H

Miljøfag og logistikk m/fagligledelse

Omfang 15 studiepoeng

Læringsutbytte

Kunnskap

Studenten

- har kunnskap om det periodiske systemet og grunnleggjande trekk ved IUPACs nomenklatur
- har kunnskap om omgrepet mol og ulike kjemiske reaksjoner
- har kunnskap om omgrepa økosystem og økologi, klimaendringer (årsak og verknad) og grunnleggjande miljømessig toksikologi
- kan gjøre rede for overordna nasjonale målsettinger for natur mangfold og klima
- har kunnskap om prinsipp for energileiing og kjenner aktuelle standarder
- har kunnskap om konstruksjon og prinsipp for drift av anlegg som reduserer spesifikk energibruk
- har kunnskap om metoder og utstyr for gjenvinning av spillvarme
- har kunnskap om sammenhengen mellom produksjon av energi/ energibruk og utslepp av klimagasser
- har kunnskap om nasjonale målsettinger for redusert/ endra energibruk og om aktuelle offentlige støtteordninger
- har kunnskap om omgrepa lågenergi- nullenergi- og plussenergihus, kva krav som blir stilt til bygningsmessig utføring av slike hus, og om dokumentasjon
- har kunnskap om aktuelle løysingar for lokal energiproduksjon for å kunne oppfylle krav om nullenergi-/ plussenergihus, og om behov for avtaler med energiverk
- har kunnskap om prinsipp og aktuell programvare for logistikkstyring internt og eksternt i ei be-drift
- har kunnskap tekniske, økonomiske og praktiske sider ved ulike metoder og utstyr for intern og ekstern logistikk
- har kunnskap om aktuelle standarder for fagområdet
- kan oppdatere den yrkesfaglege kunnskapen sin i dei ulike temaområda i fagemnet
- har innsikt i eigne utviklingsmuligheter i dei ulike temaområda i fagemnet

Ferdigheter

Studenten

- kan sette opp kjemiske reaksjonslikninger og utføre enkle masse beregninger ved reaksjoner
- kan gjøre rede for verknad for klima og naturmiljø ved menneskeskapte utslepp av klimagasser og om nasjonale og internasjonale målsettinger og tiltak for å redusere utsleppa
- kan gjøre rede for omgrepa økologi, økosystem og biologisk mangfold, og korleis menneskelig aktivitet påvirker dette
- kan gjøre rede for formålet med energileiing og for gjennomføring av energileiing som ein pro-sess
- kan gjøre rede for aktuelle metoder og tekniske tiltak/ investeringer for å redusere den spesifikke energibruken i produksjonen
- kan gjøre rede for sammenhengen mellom nasjonale målsettinger for redusert energibruk/ redusert utslepp av klimagasser og aktuelle tiltak på bedriften
- kan gjøre rede for tekniske og økonomiske sider ved val av tiltak for energigjenvinning/ bruk av spill varme
- kan gjøre rede for søknadsprosessen og oppfølgingsprosessen i samband med offentlig støtte-tiltak for redusert spesifikk energibruk og redusert utslepp av klimagasser
- kan gjøre rede for prosesser rundt produksjon, vedlikehold og oppfølging/kontroll som er spesielle for bygg av typen lavenergi-/ passiv-/plussenergihus
- kan gjøre rede for logistikk som ein integrert del av bedriftens funksjon og produksjon og for gode metoder for planlegging og gjennomføring av tiltak for god logistikk
- kan reflektere over egen faglige utøvelse, og justere denne under rettleiing
- kan finne og vise til fagstoff i emnets ulike tema og vurdere relevansen i ei faglig problemstilling
- kan kartlegge en situasjon i ei bedrift ut i fra emnets ulike tema og identifisere faglige problemstillinga for justering og utvikling til beste for bedrift, samfunn og tilsette

Generell kompetanse

Studenten

- kan gjera greie for krinsløpet til stoff, miljømessige tilhøve ved framstilling av kjemiske stoff og toksikologiske effektar av kjemiske stoff på menneske og natur
- kan bruke kunnskapen om økologi og kjemi i arbeidet med planlegging av arbeid med bygg og anlegg for å redusere dei negative verknadene på natur og miljø
- kan planleggja, gjennomføre og dokumentere innføring av energileiing, og kan vedlikehalda energileiing som ein prosess
- kan aleine, eller i samarbeid med andre, planleggja og gjennomføre ein prosess for effektiv og rett energibruk, inkludert energigjenvinning, som omfattar offentlege støtteordningar
- kan aleine, eller i samarbeid med andre, gjennomføre arbeidet med dei ekstra tiltaka som krevst for å oppnå bygg karakteriserte som lågenergi-, nullenergi- og plussenergihus
- kan planleggja og delta/ stå som ansvarleg for bedriftas system for logistikk
- kan byggja relasjonar med fagellar i emnets ulike temaområde og på tvers av emne/ tema og med eksterne målgrupper
- kan utveksle synspunkt med andre med bakgrunn til emnets ulike temaområde og delta i ut-viklinga av god praksis med stadige forbetringar

Studenter kan trekkes i eksamen i dette emnet

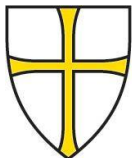
Arbeidskrav og tema som inngår i emnet

Tema	Prøver	Innleveringer	Muntlige fremføringer
Kjemi og miljølære	1	1	
Energiledelse/ effektiv energibruk	1	1	
Anbud og kontrakt:	1	1	
Lavenergi-, passiv- og plussenergihus	1	1	
Logistikk	1	1	
Faglig ledelse	1	1	

Vurdering Alle innleveringer og prøver skal ha en vurdering og tilbakemelding. Tilbakemelding er i utgangspunktet innen 10 arbeidsdager

Minimum 80% frammøte til undervisning.

8.9 Emne 9, Hovedprosjekt

Emne 00TB01I

Hovedprosjekt

Omfang 10 studiepoeng

Læringsutbytte

Kunnskap

Studenten

- har kunnskap om hvordan man skriver en rapport om et prosjekt
- har særskilte kunnskaper om et selvvalgt tema med en problemstilling innenfor fordypningen
- har kunnskap om hvordan man innhenter informasjon om tema for et hovedprosjekt
- har kunnskap om sammenhengen mellom teori og praksis
- kan vurdere eget prosjekt i forhold til gjeldende normer og krav
- kjenner til bransjen/yrker som er knyttet til tema i hovedprosjektet

Ferdigheter

Studenten

- kan gjøre rede for valg av tema for hovedprosjekt
- kan identifisere, kartlegge og vurdere en faglig problemstilling
- kan delta i teamarbeid, planlegge, kommunisere og presentere prosjektarbeid og resultat
- kan skrive en rapport om et prosjekt
- kan drøfte sammenhengen mellom teori og praksis
- kan reflektere over eget prosjekt og justere dette under veiledning av fagfolk
- kan finne og henvise til informasjon og fagstoff for å vurdere relevansen til en problemstilling i et prosjekt

Generell kompetanse

Studenten

- kan planlegge og gjennomføre et prosjektarbeid alene og som deltaker i gruppe i tråd med formelle og etiske krav og retningslinjer
- har utviklet en bevissthet rundt prosjektarbeid og kan fordype seg i tema som danner grunnlag for prosjektet, samt tenke kreativt og nyskapende
- kan utføre et prosjektarbeid i tråd med bedrifter eller arbeidsgivers behov
- kan utveksle synspunkter med andre i team eller bedrift og delta i diskusjoner om utvikling av et prosjekt

Hovedprosjektet utgjør et selvstendig emne og gis en egen emnekarakter. Denne fremkommer på grunnlag av en underveisvurdering og en sluttvurdering.

Hovedprosjektet avsluttes med en tverrfaglig prosjekteksamen med egen karakter

Vurdering Alle innleveringer og prøver skal ha en vurdering og tilbakemelding. Tilbakemelding er i utgangspunktet innen 10 arbeidsdager

Minimum 80% frammøte til undervisning.

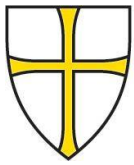
LITTERATUR- og UTSTYRSLISTE- BYGG

Retningsgivende litteraturliste med forbehold om endringer. Ajourføres for hver studiestart.

Krav til PC, headsett m/mikrofon, webkamera og programvare må være installert før studiestart. Programvare som må være installert før studiestart, sendes ut til alle inntatte studenter i rimelig tid før semesteret starter.

DIGITALT UTSTYR			Eksempel på utstyr
PC/Laptop			https://www.komplett.no/product/1149658/pc-nettbrett/pc-baerbar-laptop/alle-baerbare-pc-er/hp-probook-650-g5-156-full-hd
Headsett m/mikrofon			https://www.komplett.no/product/914128/mobiler-klokker/telefon-hodesett/kablede-hodesett/jabra-evolve-30-ii-ms-stereo
Web-kamera (dersom det ikke er integrert i laptop)			https://www.komplett.no/product/896464/datautstyr/pc-tilbehoer/streaming/webkameraer/logitech-c922-pro-stream-webkamera
2 eksterne skjermer (ANBEFALES)			https://www.komplett.no/product/975997/datautstyr/skjermer/skjermer/samsung-27-curved-skjerm-c27f390
Programvare	Office 365/Office home & Student		https://www.komplett.no/product/1158086/datautstyr/programvare/kontorapplikasjoner/office-home-and-student-2019
Kalkulator:	Casio fx9860G eller tilsvarende		
Realfaglige redskaper	ISBN	Tittel	Forfatter
Matematikk	9788256272730	Matematikk for fagskolen	Ekern, Trond m.fl.
Fysikk	9788256269518	Fysikk for fagskolen	Ekren, Guldahl
Yrkesrettet kommunikasjon			
Fagbokforlaget	9788245033618	Norsk for fagskolen	Marion Federl og Arve Hoel
Gyldendal Akademisk	9788205500709	Metode og oppgaveskriving	Dalland, Olav
Fagbok forlaget	9788256273751	Crossover Practical and Technical English	Marianne Roald Ytterdal
LØM emnet			
Fagbokforlaget	9788256271443	Organisasjon og ledelse	Høiseh, Per - Holan, Mette
Fagbokforlaget	9788256271436	Økonomistyring	Høiseh, Per - Holan, Mette
Fagbokforlaget	9788256271450	Markedsføringsledelse	Holan, Mette
Felles emner for Bygg og Anlegg			
marked@graphisoft.no	9788205457263	ARCHICAD grunnkurshefte	Graphisoft marked@graphisoft.no
Byggesaken	9788292284483	Byggesaken. Pensumbok i faglig ledelse	Kåre Bua m.fl. https://www.byggesaken.no/bestill
Fagbok forlaget	9788280211583	Bygningsfysikk	Knut Jonas Espedal
Byggesaken	9788205295049	Byggesaken: Kontrakt- og anbudsregler	Christian Nordahl Rolfsen
Fagbokforlaget	9788256270354	Konstruksjonslære	John Eie
Gyldendal	9788205449343	Grunnleggende landmåling	Terje Skogseth og Dag Norberg
Fagbokforlaget	9788280210210	Materialkunnskap	Sandaker/Sandvik/Vik
Byggesaken	9788292070369	Materialboka	Jan Karlsen (https://www.byggesaken.no/bestill)
Gyldendal	9788205295018	Prosjektstyring	Roger Brustad og Ivar Jarle
Byggenæringens forlag	9788280211613	Kvalitetssikring og int.kontr. i bygg/anl	Torill Evy Thune
Byggesaken	9788292070109	Konstruksjonsboka	Chr Nordahl Rolfsen (https://www.byggesaken.no/bestill)
Fordypningsemner BYGG			
Gyldendal	9788205295032	Forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av bygg	Eldar Juliebø og Christian Nordal Rolfsen
Byggesaken	9788292070444	Anleggsboka	Jan Karlsen (https://www.byggesaken.no/bestill)
Byggesaken	9788292070239	Geomatikkboka	Jan Karlsen (https://www.byggesaken.no/bestill)
Byggenæringens forlag	9788280210692	Bygningsproduksjon	Carl Wilhelm Tyren
Byggenæringens forlag	9788280210418	Betong- og murkonstruksjoner	Svein Forthun, Bjørn Vik
Fagbokforlaget	9788245027952	Betong konstruksjoner	Svein Ivar Sørensen NB! AVTALES MED FAGLERER
Lokalt fordypningsemne			
Gyldendal Akademisk	9788205411258	Logistikk og ledelse av forsyningskjeder	Gøran Person og Helge Virum
Gyldendal Akademisk	9788205398108	Kjemi og miljølære	Nils Chr. Boye m.fl.
Hovedprosjekt			
Gyldendal Akademisk	9788205500709	Metode og oppgaveskriving	Dalland, Olav
I andre tema lokal fordypning blir det brukt aktuelle standarder, egenprodusert stoff, aktuelle brosjyrer fra Utdanningsdirektoratet, Enova, NVE etc. Faglærerne vil presentere studiestoff ved studiestart.			
NB! Andre bøker kan komme i tillegg.			
Vi tar forbehold om endringer i boklista. I tillegg kommer kompendier / lovverk m.m. tilgjengelig på nettet. Vent med innkjøp til du har konferert med faglærer om hvilke bøker du trenger til de ulike emnene. Nettsteder du kan bestille bøker: https://www.byggesaken.no/bok , https://www.haugenbok.no/ , https://www.adlibris.com/no , https://www.akademika.no/ , https://www.fagbokforlaget.no/Fagskole , https://www.tanum.no/ .			

Trøndelag høgere yrkesfagskole
Chr. Thams

Nasjonalt utvalg for teknisk fagskoleutdanning

